

Біскуб І. П.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

**АЛЬТЕРНАТИВНІ ЦІННОСТІ ТА ІДЕОЛОГІЇ У РОМАНІ К. ІШІГУРО
“NEVER LET ME GO”**

У статті виявлені та окреслені традиційні та альтернативні ціннісні орієнтири та ідеології, актуалізовані у романі нобелівського лауреата Кадзуо Ішігуро “Never Let Me Go”. Запропоновано актуальні підходи до виокремлення загальнолюдських цінностей та ідеологій у дискурсі художнього твору. Встановлено, що кристалізація загальнолюдських цінностей та ідеологічних домінант у сучасному світі відбувається нелінійно. Особливо важливим у цьому контексті постає вплив творів нобелівських лауреатів, які завдяки визнанню отримують доступ до глобальної аудиторії читачів. Художній дискурс відіграє вирішальну роль у цьому складному процесі, пропонуючи у кожному творі систему цінностей та ідеологій, які реципієнт приймає або відкидає залежно від власних уподобань. Встановлено, що у романі-дистопії “Never Let Me Go” традиційні загальнолюдські цінності майстерно переплітаються із незвичними альтернативними цінностями та ідеологіями, що створює ілюзію наближення фантастичного світу до побутової реальності. У статті особливий акцент зроблено на визначення альтернативних цінностей та ідеологій уявного світу людей клонів, народжених для того, щоб слугувати трансплантаційним матеріалом для звичайних людей. Виявлено дистопійні реалії художнього твору та ідеологічні домінанти, які їх репрезентують. Серед окреслених альтернативних ідеологій роману – сприйняття школи як середовища для фізичного формування тіла, сприйняття вчителів як охоронців, відсутність емоційного зв'язку між вчителями й учнями, сприйняття світу поза школою як агресивного невідомого середовища, бажання заходити до якого пригнічується від початку перебування у школі. Домінуючою альтернативною ідеологією є теза про нетрагічне сприйняття смерті як кінцевої усвідомленої мети клона-донора. Піклування героїв один про одного – ілюзія нормальних стосунків, кінцева мета яких – померти під час донорства. Основним висновком роботи є ідея про те, що альтернативна реальність спонукає до формування альтернативних цінностей, від чого автор намагається застерегти читачів.

Ключові слова: цінності, ідеології, художній дискурс, Кадзуо Ішігуро, альтернативна реальність, роман-дистопія.

Постановка проблеми. Проблема ідеологічних пріоритетів та їх актуалізації у художньому дискурсі постійно перебуває у фокусі науковців. Вплив художнього дискурсу на формування ідеологічних домінант у суспільстві залишається вирішальним попри засилля інших засобів медійного впливу. Спостерігаючи за розвитком ідеологій упродовж останніх століть, можемо зробити припущення про те, що спершу найновіші та напередсперспективніші ідеології з'являлись у творах жанру утопії, а згодом переходили у простір інших літературних жанрів та видів дискурсу. Таким чином початково утопічні та незвичні ідеології потрапляють в інформаційний простір суспільства і або знаходять у ньому належне місце, або ж зникають за відсутності суспільного інтересу.

У зв'язку з цим актуальною є потреба у дослідженнях ідеологічних пріоритетів, які ретранслю-

ються у художньому дискурсі роману-дистопії у XXI столітті, особливо коли автором цих творів виступає нобелівський лауреат Кадзуо Ішігуро (Kazuo Ishiguro), позаяк артикульовані автором ідеології мають великі шанси стати домінуючими ідеологічними константами XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Становлення людини – це не лише розвиток її розумового потенціалу, а й засвоєння системи загальнолюдських цінностей та ідеологій, які формують засади культури особистості. Кристалізація загальнолюдських цінностей та ідеологічних домінант у сучасному світі відбувається нелінійно. Окрім літератури та культури, індивід постійно перебуває під впливом інформаційного простору мас-медіа, мережі інтернет, соціальних мереж тощо, завдяки чому процес формування цінностей не завжди контрольований. Людина може здійснювати свідомий і несвідомий вибір

цінностей та ідеологій. Гуманізація освіти, культури й суспільного життя покликана забезпечити свідомий вибір духовних цінностей особистістю та укласти на їх основі гармонійну, стійку індивідуально-унікальну аксіологічну систему. Художній дискурс відіграє вирішальну роль у цьому складному процесі, пропонуючи у кожному творі систему цінностей та ідеологій, які реципієнт приймає або відкидає залежно від власних уподобань. Особливо важливим у цьому контексті постає вплив творів нобелівських лауреатів, які завдяки визнанню отримують доступ до глобальної аудиторії читачів.

Загальнолюдські цінності – це комплекс понять, які входять в систему філософського вчення про людину і є об'єктом вивчення аксіології. Загальнолюдські цінності виділяються серед інших цінностей тим, що виражають загальні інтереси людства, вони не залежать від національних, політичних, релігійних та інших уподобань, і в цій ролі, вони виступають чинником розвитку суспільної цивілізації.

О. Дікова-Фаворська досліджуючи формування соціальних компетенцій, необхідних для успішної реалізації соціальних функцій індивіда, зазначає, що «виникає необхідність пильної уваги, осмислення і усвідомлення духовно-моральних цінностей соціуму, століттями апробованих в життєдіяльності суспільства, зокрема, в формуванні соціальних компетенцій» [1, с. 117]. Звідси випливає ідея про те, що попри постійну динаміку ідеологічних доміант, система моральних і духовних цінностей суспільства залишається відносно сталою.

Ціннісна орієнтація та сформована на її основі сукупність ідеологічних пріоритетів однією з найважливіших психологічних характеристик зрілої особистості. Цінності, які людина обирає для досягнення своїх життєвих цілей, задовольняючи тим самим свої потреби, дають змогу оцінити ступінь соціальної зрілості особистості. Людина, що володіє стійкою системою цінностей, однозначно матиме і такі особистісні якості як цілісність натури, надійність, вірність принципам, що згодом формують систему ідеологій, які людина актуалізує як член суспільства [2]. Система загальнолюдських цінностей залишається сталою упродовж тривалого періоду часу. Поява нових або альтернативних цінностей – складний довготривалий процес. Цінності та ідеології не з'являються самі по собі, вони формуються під впливом навколишньої дійсності, культурного середовища, літератури, мистецтва, й національної ідентичності

індивідів [5]. Роль літератури і художнього дискурсу у цьому процесі вирішальна.

Ціннісні орієнтири – це система поглядів та ідеологій, пропонованих літературою, культурою, освітою як прототипові принципи гармонійного розвитку особистості. Засобами формування цінностей та ідеологій Д. Браун визначає, наприклад такі:

- культурний аспект, що охоплює подання, цінності, норми, їх взаємовідносини та взаємодії;
- реалізація верховних цінностей шляхом культивування вищих людських достоїнств (за М. Хайдеггером);
- орієнтації на ідеали вдосконалення людини (А. Швейцер) [2, с. 29].

У центрі нашого дослідження знаходиться поняття ідеології. У своїй праці «Ідеологія. Мультидисциплінарний підхід» Т. ван Дайк зазначає, що існують глобальні ідеології – системи поглядів, які формуються протягом тривалого періоду часу і характеризуються відносною стійкістю [3]. Однак, «кожна людина має свої психологічні обмеження, інтереси, особистий стиль мислення, які концептуально вписуються у трикутник *когніція-суспільство-дискурс*» [3 с. 5]. Тому навіть ті індивіди, які уважають себе поза ідеологіями, все ж соціально і дискурсивно грають за правилами, реалізуючи певні особисті ідеології. При цьому визначальною є роль соціальної й дискурсивної поведінки. Такі індивідуальні ідеології можна ідентифікувати у дискурсі, у тому числі дискурсі художнього твору. Дискурс – не єдиний прояв ідеології соціуму, однак «мовлення, розмови, тексти і комунікація загалом... потрібні членам соціальної групи щоб засвоювати, змінювати, підтверджувати, артикулювати і переконливо поширювати ідеології» [3, с. 6].

Художній дискурс є унікальним середовищем для формування ціннісних орієнтирів та ідеологій. Архетоніка художнього твору дає змогу актуалізувати ідеологічні та ціннісні пріоритети на багатьох рівнях, серед яких Д. Шифрін та М. Стаббс виділяють наступні:

- структурний – дискурс за своїм рівнем є вищим від словосполучення або речення;
- функціональний – дискурс, як інтенційне використання мови у процесі соціальної взаємодії;
- організаційний – дискурс, як висловлення, що є поєднанням форми та функції [8, с. 23–41; 9, с. 189].

Відповідно до цієї класифікації, художній дискурс репрезентує і формує у читача комплексну сукупність цінностей та ідеологій на структур-

ному, функціональному та організаційному рівнях. На думку Я. П. Гіавалі, «дискурсивні ідеології дають змогу активувати суспільно зрозумілі і прийнятні цінності у відповідності до соціально-прийнятних думок і соціальної відповідальності» [4].

Якщо автор художніх творів отримує світове визнання у вигляді нагородження Нобелівською премією з літератури, очевидно, що системність ідеологічних впливів творів цього автора стає всеосяжною. Як зазначає А. Люк, мова стає владою, коли її використовують впливові люди. [7] Саме тому для нашого дослідження ми обрали знаковий твір -дистопію Нобелівського лауреата з літератури 2017 р. британського письменника Кадзуо Ішігуро "Never Let Me Go" («Не залишай мене»).

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є виявлення кореляцій між загальнолюдськими та альтернативними цінностями та ідеологіями у романі-дистопії, який моделює уявний світ клонів-донорів з їхніми унікальними ідеологічними пресупозиціями. Актуальність таких розвідок зумовлено відсутністю досліджень комплексного впливу на читачів вигаданих ціннісних орієнтирів альтернативної реальності, де усі донори приречені на смерть під час операцій з пересадки органів.

Виклад основного матеріалу. Журнал Time назвав роман "Never Let Me Go" найкращим романом 2005 р., який змальовує альтернативну реальність, де клоновані копії людей живуть заради того, щоб стати донорами органів. Така екзистенціальна модель, у якій чітко встановлений сенс життя, кардинально відрізняється від загальноприйнятої. Отже, ціннісні орієнтири та ідеології персонажів унікальні та викликають глибокі роздуми у читачів. Сам автор зазначає, що усі герої – вимислені, усі подібності випадкові, будь-яка часова локалізація роману відсутня. Відповідно, маємо справу із цілковито абстрактною моделлю буття, у яку інтегровані загальнолюдські цінності, такі як дружба, любов, потреба у мистецтві, допомога, піклування.

Головна героїня роману Кеті Х. – клон людини, потенційний донор, але на час дій роману вона виконує те, що вмє найкраще – роль піклувальниці, доглядає за іншими донорами після донатії. З перших сторінок роману читачеві зрозуміло, що мета життя кожного донора – донатії і смерть. Найуспішніші можуть пережити максимум чотири донатії – операції з видалення органів для пересадки іншим людям. Така приреченість викликає депресивний стан у читачів, проте герої роману спокійно сприймають свою долю і намагаються

отримати максимум від свого короткого життя, яке може припинитись щодня.

Ідеологія пошуку сенсу життя цілком відсутня у головної героїні, оскільки вона добре знає, навіщо живе:

"So I'm not trying to boast. But then I do know for a fact they've been pleased with my work, and by and large, I have too. My donors have always tended to do much better than expected. Their recovery times have been impressive, and hardly any of them have been classified as "agitated," even before fourth donation. Okay, maybe I am boasting now. But it means a lot to me, being able to do my work well, especially that bit about my donors staying "calm." I've developed a kind of instinct around donors. I know when to hang around and comfort them, when to leave them to themselves; when to listen to everything they have to say, and when just to shrug and tell them to snap out of it." [6, с. 8].

У наведеному фрагменті спостерігаємо актуалізацію ідеології *служіння людям*, яка базується на ціннісних орієнтирах якісного виконання своєї роботи (*they've been pleased with my work, and by and large, I have too.*), розуміння інтересів інших людей (*I know when to hang around and comfort them, when to leave them to themselves; when to listen to everything they have to say, and when just to shrug and tell them to snap out of it*). Кеті працює максимально ефективно не зважаючи на тиск швидкої невідкладної смерті.

Терпіння – наступний ціннісний орієнтир, який наскрізною ниткою проходить крізь увесь текст. Ідеологія *терпіння* – базова ідеологія роману. Терпіння до смерті, своєї визначеної драматичної долі, вчинків інших людей, і насамперед – терпіння до донорів. Кеті – приклад безмежного терпіння опікунів, які доглядали донорів із повною самовіддачею:

You try and do your best for every donor, but in the end, it wears you down. You don't have unlimited patience and energy [6, с. 57].

Як і кожна нормальна людина, Кеті іноді відчуває себе на межі, проте вона віддає донорам все найкраще і намагається зробити для них усе можливе, аби забезпечити їм максимальний комфорт та душевний спокій. І хоч героїня скаржиться, що опікуни не мають безмежного терпіння та енергійності, вона постає у творі саме як джерело терпіння і покірності своїй долі.

Терпіння я покірність як базові цінності людей-клонів яскраво прослідковуються й у долях інших персонажів. Головними героями роману, окрім Кеті, є її близька подруга Рут і хлопець-

клон Томмі. Обоє стали донорами і прогнозовано померли після серій пересадок органів. Проте зростали, формувались як особистості, переживали кохання і зради як звичайні люди.

Як і в реальному житті, формування цінностей та ідеологій починається у молодих людей у навчальному закладі Хейлшем, де вони зустрілись, навчалися і, на їх думку, провели найкращі роки життя. Школа Хейлшем відіграє визначальну роль в особистісному зростанні героїв. Нескладно провести паралелі із життям сучасних молодих людей, які починають формувати власний світогляд саме у школі. Знайомлячись зі змістом твору, читач поступово розуміє, що Хейлшем – експериментальний освітній проєкт, де клонам надали можливість жити життям звичайних людей, навчатись, займатись спортом та виконувати роботу по догляду за рослинами.

За умовами експерименту клони товаришують один з одним, закохуються, конфліктують. У такий спосіб, на думку організаторів, їх духовний розвиток сприятиме розвитку фізичному. Автор напругу не говорить про це, проте зрозуміло, що найвищу якість біологічного матеріалу для трансплантацій планують отримати шляхом стимуляції духовного та емоційного розвитку донорів. Дітей-донорів усіяко заохочують до занять мистецтвом, а найкращі картини можна навіть продати, витративши зароблені кошти на власні задоволення.

Це – щемлива метафора, адже читач проєктує події роману на власний досвід, згадує власне шкільне життя. Проте мета навчання і життєві перспективи у читачів радикально інші. Проведений аналіз дав нам змогу виявити низку концептуальних метафор, які характеризують ціннісні орієнтири та цілі шкільної освіти.

Школа Хейлшем – це відокремлений світ, який живе своїм життям. Зовнішнє втручання у це життя трапляється вкрай рідко. На думку автора, школа – це достатньо закритий мікрокосм, закони якого відомі лише тим, хто знаходить у ньому – Hailsham is a separated world:

“Hailsham stood in a smooth hollow with fields rising on all sides. That meant that from almost any of the classroom windows in the main house – and even from the pavilion – you had a good view of the long narrow road that came down across the fields and arrived at the main gate. The gate itself was still a fair distance off, and any vehicle would then have to take the gravelled drive, going past shrubs and flowerbeds, before at last reaching the courtyard in front of the main house. Days could sometimes go by

without us seeing a vehicle coming down that narrow road, and the ones that did were usually vans or lorries bringing supplies, gardeners or workmen. A car was a rarity, and the sight of one in the distance was sometimes enough to cause bedlam during a class.” [6, с. 28]

Наведений фрагмент засвідчує, що у психології підлітків школа – це цілий мікрокосм, відокремлений від світу дорослих, це середовище, де формується особистість учня. У той же час учні у школі знаходяться під невинним наглядом дорослих, вчителів. Не зважаючи на наявність місць, де можна усамітнитись, усе у школі контролюють вчителі:

“Hailsham was full of hiding places, indoors and out: cupboards, nooks, bushes, hedges. But if you saw Miss Emily coming, your heart sank because she’d always know you were there hiding. It was like she had some extra sense. You could go into a cupboard, close the door tight and not move a muscle, you just knew Miss Emily’s footsteps would stop outside and her voice would say: “All right. Out you come.” [6, с. 12]

Непомітно для читача, К. Ішігуро влітає у текст роману альтернативну систему цінностей, не притаманну нашому суспільству. Ці незвичні ідеї поступово проявляються у різних місцях твору, формуючи альтернативний світ духовних та фізичних потреб героїв, чисєю основною метою було надати власні органи для пересадок.

До таких альтернативних ідеологій належить ціннісна негативна оцінка зовнішнього світу реальних людей, який підсвідомо сприймається донорами як загроза. Комфورتу і затишку школи Hailsham метафорично протиставлений ліс (woods), який можна побачити на обрії, і який своєю тінню подекуди нависає над школою. Ліс – це невідоме агресивне середовище. Учні школи заборонено туди виходити. Серед них ширяться страшні історії про те, що сталось з тими, хто залишив стіни школи і втік до лісу. Метафорично ліс – це доросле життя, інша система цінностей і пріоритетів, невідомість, агресивність та небезпека:

“The woods were at the top of the hill that rose behind Hailsham House. All we could see really was a dark fringe of trees, but I certainly wasn’t the only one of my age to feel their presence day and night. When it got bad, it was like they cast a shadow over the whole of Hailsham; all you had to do was turn your head or move towards a window and there they’d be, looming in the distance. Safest was the front of the main house, because you couldn’t see them from any of the windows. Even so, you never really got away from them.” [6, с. 38]

Цікаво, що учні Хейлшема і не прагнуть зануритись у невідоме, приймаючи свою долю і підкоряючись обставинам. Цим вони відрізняються від звичайних дітей, чия допитливість протиставляється приреченості клонів-донорів. Більше того, діти виявили місце перед центральною будівлею школи, звідки ліс не проглядався і тішились цим місцем спокою і безпеки.

Як і у будь-якій школі, у Хейлшемі були вчителі. Ставлення учнів до вчителів – інша альтернативна ідеологія роману. К. Ішігуро використовує лексему *guardians* (охоронці) для позначення і вчителів і вихователів, активуючи у такий спосіб іншу концептуальну метафору *TEACHERS ARE GUARDIANS*, яка виконує подвійну функцію. По-перше, дітям-клонам спокійніше було знаходитись під захистом охоронців. Позбавлені батьківської опіки, діти почувались у безпеці під охороною вчителів. По-друге, очевидно, що проглядається й інша світоглядна функція цієї метафори: головне завдання вчителів у школі для клонів-донорів – не навчати, а оберігати їх. Це значення іде у розріз із існуючим у нашому суспільстві сприйняттям вчителя як джерела знань та взірця поведінки:

“The guardians always insisted these stories were nonsense. But then the older students would tell us that was exactly what the guardians had told them when they were younger, and that we’d be told the ghastly truth soon enough, just as they were.” [6, с. 39].

Альтернативною є також ідеологія відсутності будь-якої людяності у стосунках між учнями і вчителями-охоронцями. У нашому суспільстві усіяко вітаються прояви емоційного контакту між вчителями й учнями. У альтернативному світі донорів такі стосунки неприйнятні, оскільки можуть привести до розбалансування процесу підготовки донорів до донорів:

“Even after I’d seen the pencil case, the idea of a guardian giving a present like that was so beyond the bounds, I hadn’t seen it coming at all.” [6, с. 43].

Дивно, проте учні й не очікують подарунків або інших проявів емоційності від вчителів. Рут, яка одного дня вказала на теку можливість, стала донором набагато швидше. Кеті, якій була незрозуміла ідея подарунку від вчителя, стала хорошим опікуном, морально стійким, готовим толерувати смерть і сумлінно виконувати свої обов’язки по догляду за іншими донорами після трансплантацій.

До сукупності альтернативних цінностей, що дають змогу вибудувати альтернативні ідеології роману-дистопії, належить відсутність трагізму

у сприйнятті смерті. Для позначення кінцевої мети кожного донора автор використовує лексему *complete* як евфемізм до дієслова «померти». За концептуальною метафорою *DEATH IS COMPLETION* стоїть ідеологія покірності смерті, розуміння свого призначення – померти під час трансплантацій. Усі донори зростають з цією ідеологією, дорослішають, заводять стосунки ніколи не ставлячи під сумнів власну місію.

Упродовж роману постає ще одна альтернативна реальність – четверта донорія (*fourth donation*). Усім донорам відомо, що вони можуть фізично пережити три трансплантації, залишаючись при цьому при свідомості і перебуваючи під опікою інших клонів-опікунів. Проте ніхто не каже донорам, що з ними станеться після четвертої операції. Єдине, що вони знають – їм уже не потрібні будуть опікуни. Саме ця невизначеність – смерть або існування шляхом медичної підтримки систем життєдіяльності в очікуванні інших безкінечних трансплантацій – це і є найбільший жах для кожного донора. Вони не бояться померти, але бояться існування після четвертої операції:

“How maybe, after the fourth donation, even if you’ve technically completed, you’re still conscious in some sort of way; how then you find there are more donations, plenty of them, on the other side of that line; how there are no more recovery centres, no carers, no friends; how there’s nothing to do except watch your remaining donations until they switch you off. It’s horror movie stuff, and most of the time people don’t want to think about it. Not the whitecoats, not the carers – and usually not the donors.” [6, с. 187].

Цей фрагмент – один із небагатьох у романі, де донор Томмі дозволяє собі емоцію страху, притаманну звичайним людям. Він моделює незнайому реальність – фізіологічне життя після моральної смерті, про яку ані донорам, ані піклувальникам нічого не відомо:

“You know why it is, Kath, why everyone worries so much about the fourth? It’s because they’re not sure they’ll really complete. If you knew for certain you’d complete, it would be easier. But they never tell us for sure.” [6, с. 186].

Томмі стверджує, що набагато легше було би знати, що після четвертої операції настає фізична смерть. Але донорам про це не розповідають, залишаючи їх наодинці зі своїми страхами й сумнівами.

Універсальна загальнолюдська ідеологія служіння ближнім отримує у романі новий альтернативний зміст. Головна героїня Кеті – професійний піклувальник (*carer*). Вона однаково добре і само-

віддано доглядає за Томмі, з яким її пов'язують любовні стосунки, за близькою подругою Рут, і за іншими незнайомими донорами. Кеті усвідомлює, що вона хороший піклувальник, вона пишається цим і постійно отримує підтвердження своєї професійності. Однак, перед смертю Томмі, який відчув на собі усю турботу Кеті, ставить їй екзистенціальне запитання, відповідь на яке і є центральною альтернативною ідеологією роману:

“Okay, it’s really nice to have a good carer. But in the end, is it really so important? The donors will all donate, just the same, and then they’ll complete.” [6, с. 188].

У наведеній цитаті автор чітко окреслює головну ідею роману – ідеологію усвідомленого й спокійного очікування смерті, яку можна вербалізувати наступним чином – «бути хорошим піклувальником важливо, але усі ми народжені стати донорами і виконати свою місію до кінця – тобто померти після операцій». Ця ідеологія іде у розріз із загальнолюдською системою цінностей читачів, підкреслюючи ефект альтернативної реальності художнього твору з іншими цінностями та ідеологіями, які приховані під загальними рутинними справами.

Висновки і пропозиції. Наведений аналіз системи базових цінностей та ідеологій у романі нобелівського лауреата К. Ішігуро “Never Let Me

Go” продемонстрував, що автор майстерно змальовує альтернативний світ, на перший погляд дуже близький читачам із встановленим суспільним устроєм, стосунками дружби й любові між персонажами, соціальними ієрархіями та функціями. Проте після ретельного вивчення твору, який, поза сумнівом, належить до найкращих зразків художнього дискурсу ХХІ століття, стає зрозуміло, що автор робить спробу змодельювати систему альтернативних цінностей, які можна систематизувати в альтернативній ідеології.

Вигаданий світ героїв-донорів – алюзія на ймовірну нову реальність, яка очікує людство, де людина буда позбавлена рівності у правах і обмежена суспільством у своїх діях. Попри трагізм і приреченість своєї долі герої роману не виказують страждань і нарікань і поступово наближаються до смерті, яка є найбільшим їхнім звершенням. Пригнічення волі – ось від чого намагається вберегти людство автор.

Запропонований аналіз торкнувся переважно екзистенціальних та універсальних суспільних цінностей. У перспективі вбачаємо необхідність ретельного ціннісного аналізу міжособистісних стосунків героїв роману, які, попри те, що є лише клонами людей, все ж здатні кохати, дружити, співчувати та створювати витвори мистецтва.

Список літератури:

1. Дікова-Фаворська О. М. Соціологічна концептуалізація освіти осіб з функціональними обмеженнями здоров'я : автореф. дис. ... докт. соціол. наук : 22.00.04. Запоріжжя, 2009. 40 с.
2. Brown H. D. Teaching by principles: an interactive approach to language pedagogy. 2nd ed. Longman Pearson, 2001. 497 p.
3. Van Dijk T. A. Ideology. A multidisciplinary approach. London : Sage Publications, 2000. 380 p.
4. Gyawali P. Y. Ideological Interaction Theory in Critical Discourse Analysis. Heritage / ed. by D. Turcanu-Carutiu. IntechOpen, 2020. URL: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.93366>
5. Hodge B. Ideology, identity, interaction: Contradictions and challenges for critical discourse analysis. Critical Approaches to Discourse Analysis Across Disciplines. 2012. Vol. 5, no. 2. P. 1–18.
6. Ishiguro K. Never Let Me Go. New York : Alfred A. Knopf, 2005. 202 p.
7. [5] Luke A. Beyond science and ideology critique: Developments in critical discourse analysis. Annual Review of Applied Linguistics. 2002. Vol. 22, no. 1. P. 96–110.
8. Schiffrin D. Approaches to discourse. Cambridge, MA & Oxford : Blackwell, 1994. 470 p.
9. Stubbs M. Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language. Chicago : University of Chicago Press; Oxford : B. Blackwell, 1983. 272 p.
10. Wodak R. Critical discourse analysis. Continuum Companion to Discourse Analysis / ed. by K. Hyland, B. Paltridge. London : Continuum, 2011. 416 p.

Biskub I. P. ALTERNATIVE VALUES AND IDEOLOGIES IN K. ISHIGURO’S NOVEL “NEVER LET ME GO”

The article outlines traditional and alternative values, orientations, and ideologies represented in the novel “Never Let Me Go” by Nobel Prize in literature winner Kazuo Ishiguro. Current approaches to distinguishing universal human values and ideologies in the artistic discourse are proposed. It has been indicated that the extraction of universal human values and ideological dominants in the modern world occurs non-linearly. The influence of the works of Nobel laureates is of particular importance in this context,

since thanks to their universal recognition they gain access to a global audience of readers. Artistic discourse plays a crucial role in this complex process offering in each novel a system of values and ideologies that the recipient accepts or rejects depending on his own preferences. It was established that in the dystopian novel "Never Let Me Go", traditional universal values are skillfully interwoven with unusual alternative values and ideologies. This creates the illusion of a fantastic world approaching everyday reality. The article places special emphasis on defining alternative values and ideologies of the imaginary world of human clones, born to serve as transplant material for ordinary people. The dystopian realities of the novel have been identified, and the corresponding ideological dominants are revealed. Among the outlined alternative ideologies of the novel are the following: the perception of school as an environment for the physical formation of the body rather than soul, the perception of teachers as guardians, the lack of an emotional connection between teachers and students, the perception of the world outside the school as an aggressive unknown environment, and to kill students' desire to enter this unknown world. The dominant alternative ideology is the idea of a non-tragic perception of death as the ultimate conscious goal of the donor. Their care for each other is an illusion of a normal relationship, the ultimate real goal of life being to die during donation. The main conclusion of the work is the idea that an alternative reality encourages the formation of alternative values, against which the author tries to warn readers.

Key words: values, ideologies, artistic discourse, Kazuo Ishiguro, alternative reality, dystopian novel.